

ВОЛИНСЬКІ ЕПАРХІАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

За єдину Помісну Українську
Православну Церкву!

Часопис Волинської єпархії
Київського Патріархату

№ 10 (95) жовтень 2012 р.

30 вересня, на день Мучениць Віри, Надії, Любові та Софії, митрополит Луцький і Волинський Михайл освятив хрести (на світлині інформаційної служби єпархії) на бані новозбудованого однойменного храму селища Маневичі. Перед цим владика очолив Божественну Літургію в тимчасовій церкві парафії. З архієреєм співслужили декан протоієрей Андрій Закидальський, настоятель священик Михайло Мельничук, інше духовенство – місцеве, з Ківерецького

деканату, а також Рівненської єпархії. Під час Богослужіння високопреосвященний підніс о. Михайла в сан протоієрея та нагородив благословенними грамотами активних парафіян за вклад у спорудження церкви. У проповіді про значення будівництва храму митрополит, зокрема, зазначив, що зведення домівки Божої – це не тільки історія, це – вираження нашої віри, духовного стану нації. Адже храм – це наше бачення Царства Небесного.

Наша газета – у Вашу скриньку

Боголюб'язний читачу! Наш часопис – надійна підмога та корисний засіб у духовному житті православного християнина. Аби ця найпопулярніша волинська релігійна газета надходила Вам додому – випишіть її у будь-якому поштовому відділенні області, починаючи з будь-якого місяця.

Вартість одного примірника з доставкою – 1 грн 48 к. (без вартості приймання передплати). Індекс у поштовому каталозі обласної періодики – 91241. Архів основних публікацій «Волинських єпархіяльних відомостей», радіопередач, церковні новини тощо – в інтернеті за адресою: www.pravoslavia.volyn.ua

ХРОНІКА

А джерело віри б'є!

13 вересня, у день Покладення чесного пояса Пресвятої Богородиці, єпископ Володимир-Волинський Матфей побував у Львівській єпархії, куди прибув із первосвятительським візитом Патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет. Владика Матфей узяв участь в урочистому Богослужінні на цілющому джерелі присілка с. Монастирок Жовківського району – урочища Заглина (місце чудесного явлення Божої Матері). Сюди прибули й волинські паломники: духовенство та миряни із селища Люблинець, сіл Колодажне, Мощена, Уховецьк і Городище Ковельського районного деканату.

Джерело Пресвятої Богородиці вже декілька століть виточує чудодійну воду, яка зцілює кожного спраглою, очищає і загартовує всіх, хто благає про заступництво і покров Пречистої Діви. Як розповів інформаційній службі єпархії один із організаторів поїздки настоятель парафії Великомученика й цілителя Пантелеймона в Люблинці священик Матвій Олійник, декілька разів радянською владою тут чинилося святотатство – джерело засипали, але місцеві жителі щоразу вночі розчищали його і незважаючи ні на які погрози продовжували шанувати це святе місце. Нині воно стало місцем постійного богомилля.

У капеланській службі

17 вересня капелан територіального управління МНС у Волинській області священик Андрій Ротченков з нагоди Дня рятівника відслужив подячний молебень у ново-збудованій каплиці Ікони «Неопалима купина», що на території частини спеціальної пожежної техніки в Луцьку.

У богослужінні взяли участь начальник головного управління генерал-полковник Володимир Грушовичук, начальник управління Держтехногенбезпеки області Микола Кривський, начальник управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення луцької міськради Юрій Кирилюк, особовий склад підрозділу.

Душпастир привітав рятівників із професійним святом, побажав Божого захисту і благословення.

Проща до Матінки

21 вересня, на Різдво Пресвятої Богородиці, у день особливого вшанування Холмського чудотворного образу Богоматері, відбулося щорічне паломництво до оригіналу цієї реліквії, яка знаходиться в Музеї волинської ікони обласного центру.

Після Божественної Літургії в кафедральному соборі Святої Трійці священнослужителі й віряни на чолі з митрополитом Михаїлом хресним ходом прийшли до музею. Сюди ж прибули духовенство й парафіяни з луцького храму, названого на честь Холмського образу. Тут було відслужено акафіст Пресвятої Богородиці.

З високопреосвященим співслужили канцлер протоієрей Микола Цап, декан собору протоієрей Микола Нецькар, луцький районний декан протоієрей Володимир Присяжнюк, інше духовенство – місцеве та з Тернопільщини. У святкуванні взяли участь викладачі й вихованці Волинської православної богословської академії.

З ЦЕРКОВНОГО КАЛЕНДАРЯ

27 жовтня –
преподобної Параскеви Сербської

Святу Параскеву, яка жила в XI ст., дехто вважає покровителькою торгівлі. Виявляється, багато представників цієї галузі охоче возносять молитви святих, аби допомогла у їх неспокійному бізнесі. Проте часова прірва у тисячу літ знівельовала істинну цінність цього терміна. Нічого спільного із теперішньою комерцією в тогочасній торгівлі не було.

Преподобна Параскева народилася у Сербії в селищі Єпіват у благочестивій болгарській сім'ї. З дитинства любила ходити у храм Божий і роздавати милостиню. Після смерті батьків вона продала своє майно, а виручені кошти роздала бідним. Потім Параскева відправилася у Царград, де поклонилася святиням. Тут при храмі Покрови Пресвятої Богородиці жила 5 років, де

і прийняла монаший постриг. Потім звершила паломництво по Святій Землі і залишилася жити в Йорданській пустелі. Параскева, як і Іоан Хреститель, харчувалася пустельними злаками, перебуваючи в постійній молитві. Перед кончиною святих явився ангел Божий і наказав повернутися в Сербію, аби там відійти до Господа. За два роки до смерті вона повернулася до родинного села і, наче вбога чужинка, провела решту свого життя при місцевій церкві. Коли померла, її поховали на цвинтарі Єпівата.

Через якийсь час Бог чудесним способом показав людям нетлінні моці св. Параскеви. При них діялися численні чуда, тому згодом їх перенесли до місцевої церкви. 1641 року моці св. Параскеви спочили у храмі Трьох святих у місті Ясси (Молдова).

Віталій КЛИМЧУК

РАДИМО ПРИДБАТИ

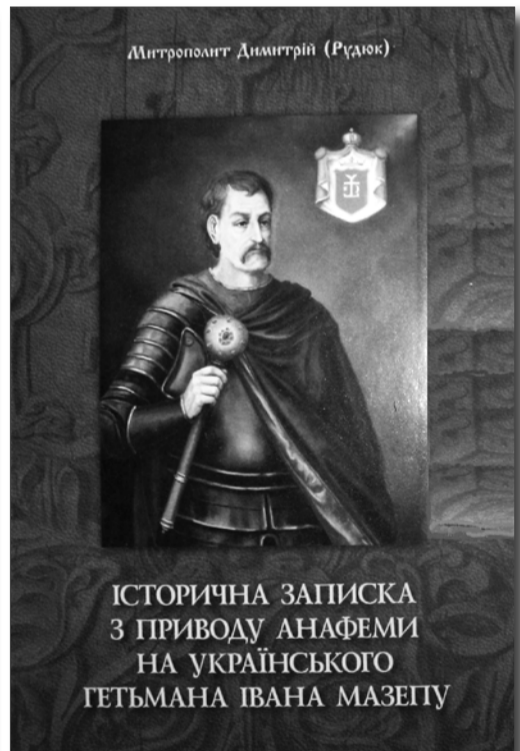
Чергові новинки

Щомісяця полиці єпархіальної книгарні «Ключі» поповнюються новими виданнями. Цього разу на розгляд читачеві подаємо два з них.

Перша книга – «Якою мовою молилася давня Україна» (видання парафії Св. Арх. Михаїла, Пирогів). Якою була давньоукраїнська церковна мова? Чи користувалася Росія деякими українськими правилами вимови? Що таке незмінні, успадковані та нововведені правила? Про все це можна дізнатися у цій праці. Крім того, у книзі представлено фрагменти нотних збірок, розписів храмів та євангельських текстів на іконах XVII – поч. XX ст.

Тим, кому небайдужа історія України, буде цікавою друга книга – «Історична записка з приводу анафеми на українського гетьмана Івана Мазепу» митрополита Львівського і Сокальського Димитрія (Рудюка). Тут автор висвітлює питання суспільно-політичного становища тогочасної України та роль Івана Мазепи в церковно-культурному будівництві. Засуджується петровське прокляття людини, яка життя присвятила зведенню храмів. Найбільше уваги в книзі – долі анафеми, що була накладена з політичних, а не церковних мотивів.

Бажаєте придбати чи взяти почитати ці видання? Цікавитесь іншою духовною літературою? Звертайтеся до єпархіальної книгарні «Ключі» (Луцьк, просп. Волі, 2 – біля обласної юнацької бібліотеки, тел. 050 339-73-66, 067 570-57-97), запитуйте у храмах і монастирях нашої єпархії.

ЧЕРНЕЧА АПТЕЧКА

Поради за книгою «Повна енциклопедія православної монастирської медицини» базуються на методах лікування, що здавна побутують в обителях. Усі рецепти – досвід ченців-лікарів – вельми прості й звичні. Однак закликаємо не займатися самолікуванням, адже будь-який дар природи по-різному діє на кожен організм. Перш ніж приймати той чи інший засіб, проконсультуйтеся з лікарем.

Емфізема легень

Цю недугу лікують соком бадилля картоплі, починаючи з 0,5 чайної ложки і доводячи дозу до півсклянки.

Добре також вдихати пари картоплі, звареної в лущині. Прикладати розрізані бульби до грудей, змазаних скипидаром чи козячим жиром.

Узяти 2 частини трави хвощу польового, по 1 частині трави горицивіту весняного, плодів кмину звичайного, фенхелю звичайного. Залити 1 столову ложку збору склянкою окропу, настояти, процідити. Уживати по третині склянки тричі на день. Це допомагає при прихованій недостатності кровообігу.

Узяти 2 частини листків берези й по 1 частині плодів ялівцю і коріння

кульбаби. Залити столову ложку збору склянкою окропу, настояти, процідити. Уживати по третині склянки 3 рази на день через годину після їди. Курс лікування – не менше 3 місяців.

Узяти порівну кореня дивосилу, листя м'яти, трави чебрецю, листя шавлію, листя евкалипта. Залити столову ложку збору склянкою окропу, настояти, процідити. Уживати при задишці по четвертій склянки 3 рази на день після їди.

Узяти 50 г сухої подрібненої трави меліси, 20 г сухого суцвіття комоннику лугового, залити 1 л сухого білого вина, настояти добу, періодично збовтуючи, процідити. Пити по півсклянки 2 рази на день, а також під час приступів.

Підготував Андрій ГНАТЮК

В архіпастирському слові владика подякував учасникам богослужіння, які, незважаючи на негоду, звершили прощу, за піднесену хвалу Пречистої Діви й за пожертви на реставрацію реліквії, що зберігаються в цьому закладі.

У Маневицькому деканаті

23 вересня священики й миряни благочиння взяли участь у фестивалі церковних хорових колективів у м. Кузнецовськ Рівненської обл. Минулоріч це торжество називалося ще вечором духовної пісні, а цього року організатори вирішили перейменувати дійство у зв'язку зі значно більшою кількістю учасників.

Свої творчі здобутки представили парафіяльні хори із селищ Колки (храм Святителя Миколая Чудотворця), Маневичі (Святої Трійці) та вперше із сіл Старий Чорторійськ (Успіння Пресвятої Богородиці) й Козлиничі (Вознесіння Господнього) на чолі зі своїми настоятелями – протоієреєм деканом Андрієм Закидальським, священиками Михайлом Мельничуком, Антоном Таранченком, Анатолієм Устимчуком.

Як зазначив о. Михайло, на церковних хористів покладається велика відповідальність, бо їхній спів має бути благоговійним, таким, що кличе до молитви. Участь у такому заході спонукає до обміну досвідом співців.

У фестивалі духовної пісні, який проходив в актовій залі місцевої музичної школи, взяли участь близько двадцяти хорових колективів із Рівненської, Волинської областей та Одеси.

У Ківерецькому деканаті

27 вересня єпископ Володимир-Волинський Матфей очолив Божественну Літургію в храмі Воздвиження хреста Господнього с. Покащів з нагоди престольного празника й освятив накупольні хрести. Із вікарієм єпархії співслужили декан протоієрей Іван Семенов, настоятель священик Іван Заторський та інше духовенство. У Відправі взяв участь сільський голова Богдан Чекеренда.

За Богослужінням архієрей виголосив проповідь про значення хрестів.

У Луцькому міському деканаті

30 вересня владика Матфей очолив Літургію в храмі Мучениць Віри, Надії, Любові та Софії, що на території Луцького біотехнічного інституту, з нагоди престольного свята. Із владикою співслужили намісник Замкового монастиря Архангелів ігумен Святополк (Канюка), настоятель парафії священик Андрій Ротченков та інші панотці.

За Богослужінням архієрей виголосив проповідь про значення християнських чеснот, а також наголосив на можливості та необхідності й нині зростати духовно, хоча трагічні часи гоніння, мучеництва лишилися в минулому. Сьогодні, у цей благодатний час, людині легше вдосконалюватися духовно, пам'ятаючи й наслідуючи святих угодників Божих, сказав преосвященний.

Цього врочистого дня до парафій із віршованими побажаннями звернулися вихованці парафіяльної недільної школи. Вони показали також сценку про чесноту – віру, надію, любов.

Інформаційна служба єпархії

Докладніше про ці та інші події – на офіційному сайті Pravoslavia.volyn.ua

ПІЗНАЄМО БІБЛІЮ

З'ЯВА ПЕРШОЇ ЛЮДИНИ

«І створив Господь Бог людину з пороку земного, і вдихнув у лице її дихання життя, і стала людина душею живою» (Бут. 2:7)

«І створив Господь Бог людину з пороку земного...». Факт створення людини вже згадувався раніше (Бут. 1:27) в історії творення світу, але саме тільки згадувався у цій спільній історії вселенної, як складова частина. Тут же він докладно передається у вигляді особливого, самостійного предмета розповіді. «Згадавши на початку II гл. про те, що було вже сказано, пророк-богоvideць Мойсей широко викладає те, що не було договороно», – пише преподобний Єфрем Сирін.

Сама думка про створення людини, власне, зовнішньої оболонки людини, її тіла, із землі, «з пороку земного» спільна багатьом місцям як старозавітного, так і новозавітного Священного Писання (Бут. 3:19, 18:27; Іов. 10:9; 25:6; Пс. 29:10, 102:14, 118:73, 138:14–16; Еккл. 3:20, 12:7; Сир. 17:1; 1 Кор. 15:47–49; 2 Кор. 5:1–4 та ін.). У створенні тіла людини із земного пороку вкладає ідею про спорідненість людини зі всією видимою природою, найближчим чином – із тваринним світом, що виник за велінням Творця з тієї ж самої землі (Бут. 1:24). З іншого боку, в означенні матеріальності фізичної тілесної природи людини дано думку про її руйнування, смертність. Усе це, за словами святителя Іоана Золотоустого, – прекрасний моральний урок смиренності: «Щоб у самому образі нашого творіння викласти нам постійний урок не мріяти про себе вище міри, для цього Мойсей і розповідає про все з такою ретельністю і говорить: “Створив Господь Бог людину з пороку земного”».

«...І вдихнув у лице її дихання життя...». Як попереднє створення тіла людини із землі, так і це одухотворення її Богом не можна розуміти в грубо чуттєвому сенсі – у тому вигляді, що спочатку Бог нібито виліпив із глини фігуру люди-

Гравюра Юліуса Шнорр Карольсфельда

ни, а потім узяв її в руки і дмухнув на неї. Усі подібні місця, за порадою блаженного Феодорита, потрібно тлумачити богопристойно, тобто згідно з величиною, святістю і духовністю Бога. Зокрема, і це місце належить пояснити так, що зовнішній вигляд людини виник із землі (матерії) за творчим словом Усемогутнього. Ідея, що лежить в основі всієї біблійної розповіді про створення Людини, полягає в намірі поставити людину як зв'язок двох світів – світу видимого, фізичного та невидимого, духовного, і представити її як царя природи й образ Самого Бога на землі, й утвердити істину безсмертя людської душі. Мова ж, якою виражена така абстрактно-піднесена ідея, – це мова образів і картин, якою в подібних випадках тільки й мислило древнє людство. Сама ж думка про те, що людина причасна до Божественного життя, має паралелі в інших місцях Святого Писання (Іов. 33:4; Еккл. 12:7; Діян. 17:25 та ін.).

«...І стала людина душею живою». За словом св. Єфрема Сиріна, тварини при створенні отримували разом із тілами і душі. Людину ж Бог ушавував куди більше: по-перше, тим, що створив її, як сказано, Своєю рукою, вдихнув у неї душу, дав їй владу над земним раєм і над усім, що поза раєм, наділив її славою і дав їй дар слова, розум і відання Божества, тобто не просто душу, а дух.

З'єднання вищого Божественного начала («дихання Божого») з нижчим матеріальним («порохом від землі») дало в результаті людину як живу душу, тобто як свідому особистість, обдаровану розумом і свобідною волею. Але разом з тим людина, ця «жива душа», нескінченно відрізняється від Бога, Який є «животворчий Дух» (1 Кор. 15:45) і відноситься до нього, як бліда копія – до незрівняного оригіналу.

Андрій ХРОМЯК,
викладач Волинської православної
богословської академії,
кандидат богословських наук

Не розумієте деяких місць у Святому Письмі? Бажаєте ґрунтовних пояснень окремих цитат із Біблії? Звертайтеся до редакції: 43025 Луцьк, Градний узвіз, 1, (0332) 72-21-82, pres-sluzhba@ukr.net

РОЗДУМИ

ОБЛИШМО ВИГАДКИ

Мабуть, немає такої людини, яка не зустрічала у своєму житті забобонів. Забобон – віра в те, що деякі явища і події є проявом надприродних сил або слугують передбаченню майбутнього. Віра без знань швидко переминюється у забобон. Цей гріх не виникає на порожньому місці. Походження багатьох із них покрито тисячолітнім мороком, вони формувалися на далекому від нинішнього культурно-етнічному рівні.

Забобони породжують страх перед чимось, а злим духам значно легше справитись із людиною настрашеною. Сатана за час перебування на землі розставив стільки пасток, викопав багато гріховних ям, так що людині важко не впасти у гріх. Мета диявола – підірвати нашу віру в Господа Бога, щоб ми вірили у якісь людські вигадки, диявольські нашіптвання, забобони.

Цей гріх був відомий і в перші століття нашої ери. Помісний Карфагенський собор у 251 році 94-м правилом засудив його: «...повсюди на полях і в садах поставлені нібито в пам'ять мучеників вівтарі, при яких не виявляється поклададеними...частини мощей мученичих... [Єписко-

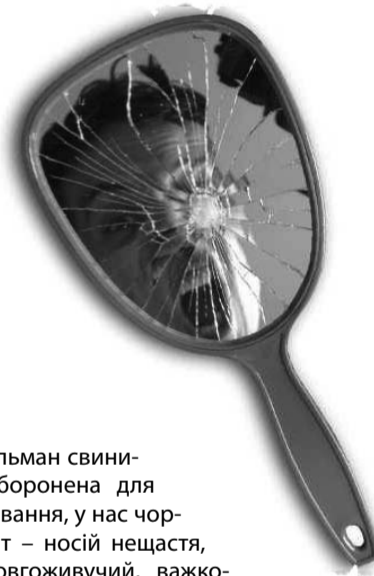
пи] нехай врозумляють народ, щоб не збирався у таких місцях і щоби правомислячі до таких місць не прив'язувалися ніякими забобонами». В одній із проповідей святителя Іоана Золотоустого знаходимо: «Хто, виходячи зі свого дому, зустрічає кривого чи кульгавого і розуміє це як прикмету, цей думає діло сатанинське, бо не зустріч з людиною робить день нещасливим, а гріховне життя».

Є забобони місцеві, а є й загальновідомі.

Наприклад, можна почути: розсиплеться сіль – жди в сім'ї сварку. Чи справедлива ця прикмета? Яке її походження? У давнину сіль коштувала дорого. Були значні затрати при її видобуванні, чумаки возили сіль іздалеку, їх дорогою грабували, тож сіль цінувалась, як то кажуть, на вагу золота. У ті часи рідко траплялася дерев'яна підлога, а була переважно глиняна долівка. Якщо на неї перекинути сіль, важко позбирати, і, звичайно, ставалася сварка.

Перебіжить чорний кіт – буде нещастя. Мабуть, у кожній країні деякі тварини мають своє значення. В Індії корова – священна, у юдеїв

і мусульман свинина заборонена для споживання, у нас чорний кіт – носій нещастя, він довгоживучий, важко-знищений. Диявол – ангел темряви – безсмертний. Чуючи євангельську оповідь про вигнання злих духів із біснуватих і «переселення» у стадо свиней (Мф. 8:28–34), в уяві малотямущих людей, можливо, й зародилася думка, що у бідному коті теж може бу-

ти злий дух. Так і народився забобон про чорного кота.

Про диявола у народі складено багато байок, повір'їв, забобонів, які шкідливі для християнської моральності, тому що приписують «батькові темряви» надто велику силу, вплив на природу й нашу долю. Людина ні за що гине, вважаючи себе беззахисною перед дияволом, віддає себе без спротиву перед ним. Замість того, щоб іти на вічну загибель ще при житті, вірячи в різного роду безглузді вигадки, значно краще керуватися вченням Церкви, яка заповідає нам остерегатися злих духів, знаючи межі їхніх можливостей. Земне життя і без того переповнене бідами й скорботами, тому навіщо його обтяжувати ще й уявними небезпеками і неіснуючими страхами. Якщо ми знаходимося під постійною опікою Усемогутнього і Вселюблячого Небесного Отця, то що може нам зробити відкинута Ним істота – диявол? Для боротьби із гріхом нам необхідна духовна бадьорість, витривалість. Як говорив Іоан Золотоустий: «Диявол злий для себе, а не для нас».

Священик Володимир ПИРІГ, настоятель
парафії Покрови Пресвятої Богородиці
с. Милановичі Турійського деканату

СВЯТИНІ ВОЛИНИ

Аби не горіло

25 вересня митрополит Луцький і Волинський Михаїл освятив каплицю Ікони «Неопалима купина», споруджену на території частини спеціальної пожежної техніки в Луцьку.

У богослужінні взяли участь: віце-канцлер і старший капелан єпархії протоієрей Олександр Безкорвайний, капелан територіального управління МНС у Волинській області священник Андрій Ротченков (настоятель каплиці), духовенство кафедрального собору Святої Трійці, начальник управління генерал-полковник Володимир Грушовінчук, особовий склад частини.

Вітаючи рятівників із цієї особливою подією, владика зазначив, що нова каплиця – не просто освячене місце для молитви, а місце для тих, хто береже життя та майно людей, хто турбується про сьогоднішнє та майбутнє. Архієрей подарував вогнеборцям ікону Волинської Богоматері, яку вручив генерал-полковникові В. Грушовінчуку, а він подарував високопреосвященному образ архістратига Михаїла. Їх було передано до каплиці.

У новій святині – своєрідний настінний розпис: окрім звичних зображень, тут відтворено щоденну роботу рятувальників. Як зазначив владика, такі художні поєднання зроблено, щоб зобразити шлях від земного до небесного.

Валерія ЛЕСЮК
Світлина інформаційної служби єпархії

СВЯТИНИ ВОЛИНИ

ДОРОГА – ЧЕРЕЗ ХРАМ

Церкви Преподобної Параскеви Сербської
у селі Затурці виповнюється 90 літ

Дехто із сучасників не погоджується із терміном «войовничий атеїзм» стосовно дій совіцької влади. А як же зволите називати дії цілком адекватних і мирних громадян, які представляли сільську інтелігенцію в Затурцях і закликали збудувати дорогу від місцевої школи до клубу

альних ресурсів, проте за рік звела Божий дім. Якраз на цей храм припадають суспільно-духовні перипетії далеко не простого часу. Старою тоді був Порфирій Онищук, що згуртував людей на будівництво й утримання храму. Церковця ні на мить не припиняла своєї діяль-

Храм-ювіляр

через старовинну церкву Преподобної Параскеви-Сербської? Для цього потрібно було вимстити бруківку прямою лінією, розібравши дерев'яну святиню. А вона ж була збудована дідами-прадідами на зміну зруйнованого під час Першої світової попереднього храму. Так то ж була війна, а тут маємо факт ще страшнішого лиха – війни світоглядів і недалекозорості. Але цю сторінку літопису свого села затурківчани нині згадують неохоче.

Той колишній храм, здавалось, мав стати свідком багатьох віків, адже збудований був із каменю у 1770 році. Проте як і місцевий костел використовувався росіянами за спостережний пункт і був нещадно зруйнований австрійськими вояками. Тоді й постало питання реставрації чи будівництва нового храму. Того часу селяни мали відновити зі згарищ власні домівки і разом з тим заклати підвалини Божого дому. Місцевий пан Станіслав Липинський, хоч і був католиком, дав свого лісу. Той матеріал і дотепер служить людям стінами та куполами затишної церкви. Будівля, що відзначатиме 90-ліття, спроектована досить просто – не було коштів на архітектурні премудрості. Не те що колишній храм, про велич якого писав великий земляк В'ячеслав Липинський: «В зелені дерев тонуть рідні Затурці мої. Із цього моря зелені високо піднімається Затурківська церква, старовинна, красива, і здалеку видніється вона своїми куполами. Гулко і протяжно із дзвіниці її звучить дзвін в недільну ранкову пору...».

Але якщо той храм був збудований переважно коштами місцевого поміщика Раціборовського, то нинішній, уже третій, – виключно силами громади, яка на той час зовсім не мала матері-

ності, ставши твердинею духовності не тільки Затурець, а й усіх навколишніх сіл. За совіцької влади та приземиста будівля напрочуд гордо і дзвінко заявляла про істинні цінності й вельми вже дратувала комуністичних чинуш. Перевіряючи прискіпувалися до діяльності священиків, звинувачували їх у надуманих порушеннях. Запроторили на каторгу старосту Порфирія і його родичів. Настоятелі храму разом із прихожанами сповна віддавалися службі й потихеньку творили літопис духовного життя села. Імена Юва Сухозанета, Ксенофонта Бобриніцького, Філаре-

Настоятель священник Василь Кравець

та Білоцерківського, Антона Огня, як і багатьох інших пам'ятають стіни святині. Найдовше, понад тридцять літ служив у храмі священник Микола Фрейберчук. За його ініціативи церкву було оздоблено, прикрашено десятками картин за біблійними сюжетами.

Нині тут служить отець Василь Кравець, випускник Київської духовної академії. На його долю випала нелегка ноша будівництва нового храму Параскеви Сербської, який уже гордо вознісся над Затурцями. Роботи ще багатенько, проте спільними зусиллями затурківчани вже не раз творили напрочуд гарні справи. А вирішили будувати новий храм на зміну старого, тому що реставрація теж забрала б немало коштів, отже підійшли по-хазяйськи. Стару церкву згодом будуть використовувати для занять недільної школи та фондів духовної літератури. Традиційно, що матеріальні витрати будівництва знову лягають на плечі прихожан: помірковані пенсіонери, заповзятливі підприємці та просто господарники чим можуть, тим і допомагають зведенню духовної новобудови.

На почесному місці старого храму – образ святої Параскеви та Турковицької Божої Матері. Справа в тім, що цю ікону зберегла і привезла у село Катерина Собчук із села Турковичі Грубешівського повіту Польщі. У числі примусових пе-

ВОЛИНСЬКІ ІКОНИ

Образ «Апостол Йоан». XVIII ст. Волинь. Матеріал і техніка: дерево, левкас, темпера. Експонується у Музеї волинської ікони.

Апостола Йоана Богослова поряд з іншими авторами Євангелій, що увійшли до Нового Заповіту, здавна шанували у християнському світі. Йому присвячують храми, його зображення можна побачити у монументальних розписах, на іконах, а найчастіше у книжкових мініатюрах. Євангелісти мають особливу іконографію, як загальну для всіх, так і окрему. Що стосується Йоана Богослова, відомі і традиційні поясні та ростові його зображення, і зображення сидячим на тлі печери острова Патмос, де він жив і диктував Прохору текст Об'явлення. Найраніші зображення Йоана дійшли до нашого часу з V–VI ст. У фресках Архієпископської капели у Равенні (494–519), базиліки у Паренцо в Істрії (535–543), мозаїках монастиря Св. Катерини на Синаї (між 548 і 565) Йоан – молодий і безбородий як апостол. Пізніше з'являються його зображення як автора Євангелія – сивого старця.

На волинській іконі апостола Йоана бачимо молодим, сповненим сил, досить миловидним, із довгим хвилястим волоссям, без бороди. Найімовірніше, образ був храмовим і призначався для намісного ряду іконостасу.

За західноєвропейською традицією, у нижній частині ікони зображено сцени смерті Йоана (помер в Ефесі у віці 113 років) та мучени-

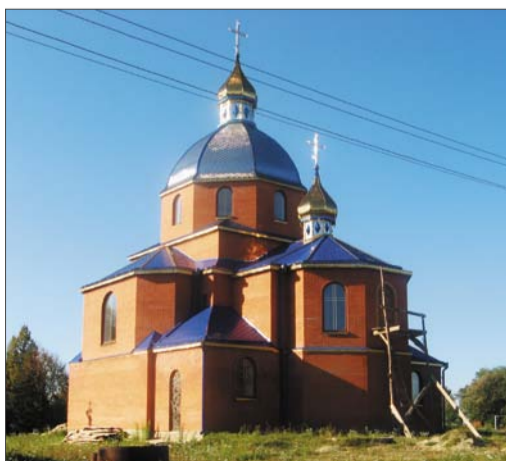
цтва в котлі з киплячою олією під час гоніння на християн.

Чаша і змія – відомі атрибути Йоана – розповідають про те, як жрець храму Діани в Ефесі дав йому випити чашу з отрутою, щоб випробувати силу віри. Двоє засуджених уже випили чашу і померли. Йоан, перехрестивши чашу, випив і не тільки залишився живим, але й воскресив померлих. Із середньовіччя чаша символізує християнську віру, а змія – сатану.

Орел – птах, який літає вище, уособлює Йоана. Його видіння Бога було найбільш безпосереднім і відрізнялося від інших.

Велична постать євангеліста відповідає традиціям бароко – з насиченими фарбами, соковитим моделюванням, світський характер трактування поєднаний із сакральним. Ікона відзначена живістю, натуральністю образу, в якому відчутний вплив портрету. Портретність в іконах XVIII ст. – це індивідуалізація зображення ликів у плані їх «заземлення», «олюднення», а не передачі індивідуальних рис конкретної особи. У написанні одягу автор використовує традиційні волинські кольори: зелений трав'яний та теплий вохристиний. Урочистість образу підкреслює сріблене тло, різьблене пагонами аканта, – улюблений мотив декору царських врат, вівтарів, виносних ікон на Волині у XVIII ст.

Тетяна ЄЛІСЕЄВА,
завідувач Музею волинської ікони

Будівництво нової церкви в Затурцях

реселенців вона сповна зазнала гіркоти й поневірянь разом із земляками, що осіли в Затурцях, і передала у храм чудодійну ікону Богородиці. Відтоді у селі є ще одна гарна традиція – крім празника на Параскеви Сербської, в другу неділю після свята Петра і Павла у храмі відбувається урочиста Літургія і хресний хід на честь ікони Богородиці Турковицької. Тоді з'їжджаються у рідне село діти, внуки, родичі затурківчан, ідуть до храму, аби вклонитися святиням, перед якими схилили голови їхні діди і прадіди.

Хранитель та збирач історії духовного життя Затурець, храмів усього Локачинського благочиння – колишній учитель, невтомний ентузіаст-краєзнавець Харитон Сеґейда. Завдяки йому до нас дійшли безцінні відомості про звичай-

них вірян, священиків та історію Божих храмів.

Сім років тому тоді ще єпископ Михаїл відправив Божественну Літургію в церкві Преподобної Параскеви Сербської у Затурцях та заклав капсулу у фундамент майбутнього храму. Тепер куполи, покриті золотом, видно з усіх усюд. Роботи ще належить провести чимало, аби служилось у новобудові. Але дорога від старого до нового проляже мирно, радісно, не нищачи на своєму на шляху здобутків довгої та цікавої історії села. Бо дорога ця йтиме не через руйнацію старих будівель та надбань. Дорога через храм проходить до Царства Небесного.

Віталій КЛІМЧУК
Світлина автора

СВЯТИНИ ВОЛИНИ

«БРАТЧИКИ Й ПАРАФІЯНИ – СВОЇМ ПОПЕРЕДНИКАМ»

Це напис пошани на одній із плит біля храму Воздвиження хреста Господнього в Луцьку. Відтепер у його крипті (підземній частині) діятиме некрополь, де покаяться останки діячів Луцького братства, заснованого ще в XVII столітті. На його створення тодішні поборники української ідеї й православної віри благословив сам Єрусалимський Патріарх Феофан. Братчики самі ж збудували церкву, яку пізніше стали називати Братською і яка стала осередком їх духовного життя. Тут вони заповіли бути похованими.

Поки що їх близько 50 – останків тих, кого знайшли в крипті. Настоятель парафії протоієрей Василь Ключак і голова Волинського крайового братства Святого апостола Андрія Первозваного (Луцького Хрестовоздвиженського) журналіст Андрій Бондарчук припускають: це дале-

ко не всі. Докопатися до підлоги так і не вдалося: заважають ґрунтові води. Ті кістки, які підняли, лежали в купі сміття й грязюки. Чотири роки важкої праці – і все власними силами, поки в підземеллі не постала достойна усипальниця.

– Ми обстежили цей об'єкт і жажнулися тому, що побачили, – повідав брат Андрій. – Але моральний, християнський обов'язок кликав нас до того, аби вшанувати ці зневажені останки. І з благословення митрополита Михаїла, тоді ще єпископа, ми почали цю роботу. Через люк церкви вручну витягнули кілька десятків тонн сміття.

Ідентифікувати жоден скелет і встановити вік померлих не можна: потрібна додаткова експертиза, яка нам непосильна, розповідає настоятель. Відомі лише імена 20 осіб, які тут були поховані. Точно відомо, що серед них є остан-

ки визначних діячів Братства, зокрема, Данила Братковського, страченого привселюдно неподалік храму на площі Ринок за відстоювання православної віри, і Галшки Гулевичівни, чий рід відіграв вагомий роль у діяльності Братства. 1634 року вона пожертувала на добудову храму 1000 злотих. Але сказати, що вони лежать у тій чи іншій труні, ми не можемо.

Тодішні братчики склали заповіт, що хочуть бути похованими в основі рідної церкви. Окрім храму, збудували також шпиталь, школу й бібліотеку. 1628 року їм удалось видати першу в Луцьку книгу «Лямент». А коли 1713 року діяльність організації занепала, забули й про саркофаги, каже Андрій Бондарчук.

– У XVIII столітті це місце оглянули, і вже тоді поховання були в дуже занедбаному стані. Ми не можемо порушувати заповіт братчиків, тому що вони заповідали себе поховати осьде, у трунах. Ми навіть їх не виносили звідси, а тут очистили від землі.

Фахівці не відкидають, що серед знайдених кісток були останки значно пізніших часів, зокрема жертв радянських репресій. На це наштотують продірявлені черепи. 1959 року храм відібрали у вірян, добудували, влаштували планетарій. Повернули громаді 1990 року. Некрополь, який діятиме тут, стане одним із нових туристичних об'єктів міста (освячення й приурочили до Міжнародного дня туризму). За його відвідини грошей не братимуть, хіба що пожертву, розповів о. Василь. Він не відкидає думки, що в майбутньому усипальниця стане храмом:

– Можна було б зробити тут поминальний храм чи капличку на честь одного із братчиків – святителя Петра (Могили), хоча він тут і не захоронений.

Коли в підземеллі почали будувати дренажну систему й копати колодезь, натрапили на ще одну крипту. Але та частина церкви не збереглась, а знахідка потребує досліджень.

27 вересня, на Воздвиження чесного й животворчого хреста Господнього, владика Михаїл освятив крипту, а потім і пам'ятну дошку, присвячену братському першодруків «Лямент». Він подякував голові Братства, настоятелеві храму й громаді за звернення богоугодної справи – ушанування покійних і відродження цього святого місця. «Сенсом свого життя братчики бачили служіння Богу й Україні. І я бажав би, щоб ми напувалися цією патріотичністю. У той же час Волинь – край освіти. Тут вийшов «Лямент», тут вийшло Луцьке Євангеліє, неподалік – Пересопницьке й Острозька Біблія. Це все заслуга волинян. І ми повинні пишатися великою волинською сторінкою в загальноукраїнській історії. Тому всім волинянам і тим, хто відроджує нашу славу, – «Многая літа», – сказав архієрей.

Андрій ГНАТЮК

Світлина інформаційної служби єпархії

Ювілейне торжество

22 вересня митрополит Луцький і Волинський Михаїл очолив урочисте Богослужіння в луцькому храмі Святителя Феоодсія Чернігівського з нагоди престольного празника, 110-ліття від освячення місця під будівництво церкви і 20-ї річниці перебування в лоні Київського Патріархату. Із владикою співслужили канцлер єпархії і луцький міський декан протоієрей Микола Цап, настоятель протоієрей Ігор Швець, інше духовенство – місцеве та зі Львівщини й Рівенщини.

На завершення Відправи владика виголосив слово про дієвість християнина. Якщо ми кажемо, що віримо, а навіть не намагаємось дотримуватися Заповідей Божих, то ніякого відношення до Християнства не маємо, бо віра без діл мертва, наголосив архієрей. Дія – це свідчення того, хто ми.

За Богослужінням архієрей нагородив орденом Св. Миколая старосту Анатолія Доротія та благословенними грамотами – жертводавців храму.

У Мощені – нова каплиця

23 вересня наш митрополит очолив Божественну Літургію в храмі Різдва Пресвятої Богородиці с. Мощена Ковельського районного деканату з нагоди 15-річчя освячення церкви й освятив новозбудовану Різдобогородичну каплицю на її подвір'ї.

Із архієреєм співслужили: ковельський районний декан про-

тоієрей Іван Бонис, міський – протоієрей Анатолій Александрук, старовижівський – священник Іван Зеленко, настоятель священник Василь Старевич та інші панотці.

Високопреосвященний виголосив проповідь про храм Божий, зокрема, про те, що перебуваючи в церкві, на Службі, людина прямує до праведності й навчається жити з Господом, за Його Заповідями. «Храм Божий – це те місце, попри яке ми завжди проходимо з трепетом, яке кличе нас до молитви, до життя святого, місце, яке кличе нас і в радості, і в смутку, тому що це наше життя. Це початок і кінець. Це сенс людського життя – життя людини з Богом».

За Відправою владика удостоїв настоятеля о. Василя золотого наперсного хреста, а дванадцятьох жертводавців – благословенних грамот.

У столітній церкві

27 вересня, на Воздвиження чесного й животворчого хреста Господнього, митрополит Михаїл очолив Службу в однойменному храмі с. Боратин Луцького районного деканату з нагоди престольного свята й 105-ї річниці заснування церкви.

Із ним співслужили декан протоієрей Володимир Присяжнюк, настоятель протоієрей Іван Пахолок та інше духовенство. Окра-

сою празника був виступ дитячого хору парафіяльної недільної школи під керівництвом Ольги Васильчук.

На завершення Відправи архієрей виголосив слово про життя з Господом. Зокрема зазначив, що споглядаючи на хрест, ми в першу чергу дивимось на життя Ісуса Христа на землі й на наше життя в Бозі. Не часто бачимо Всевишнього у своєму серці, тому й повної радості не відчуваємо від прожитого дня. А справжня радість з'являється тоді, коли усвідомлюємо, наскільки важливо жити з Богом, згідно з Його Заповідями, підкреслив високопреосвященний.

За словами о. Івана, в 1872–1947 рр. у цьому селі поряд з українцями проживали чехи-емігранти. Саме вони на знак подяки Творцеві в 1907 р. побудували нинішню Хрестовоздвиженську церкву. За радянської влади там був склад, згодом – клуб. У 1994 р. храм передали православним, стараннями тодішнього настоятеля священика Віктора Панасюка розпочалося відродження Божої домівки. Коли 1997 р. о. Віктор помирає, на його місце приходить нинішній настоятель о. Іван. Трудами священиків та всієї громади вдалося відновити храм.

Валерія ЛЕСЮК

Світлина інформаційної служби єпархії

МОЛІМОСЯ ЗА ОГОЛОШЕНИХ

Літургію не потрібно змінювати

Запитання: Чому під час Богослужіння згадуються оголошені, якщо в храмі присутні лише вірні?

Відповідає магістр богослів'я протодіакон Святослав Черенюк

Своєрідним центром християнських відправ є Літургія – Служба Божа, що складається з трьох основних частин: проскомидії, Літургії оголошених та Літургії вірних. Під час першої й другої частин у храмі можуть бути присутніми як охрещені, так і не охрещені, але вже наближені до Християнства й підготовлені до таїнства Хрещення. Літургія відправа у третій частині передбачає участь лише охрещених членів Церкви – вірних, які сповідалися та приготувалися до участі у таїнстві Євхаристії як центральній події Літургії.

Розберімося, хто ж такі вірні.

Вірні в давнину – це християни, які пройшли ступінь усної настанови у вірі (т.зв. оголошення, або катехуменату), їх хрестили і допускали до Причастя. Вірні вважалися духовно відродженими членами Церкви. На думку св. Климентя Олександрійського, різниця між вірними та оголошеними полягає в тому, що оголошені тільки хочуть жити по-християнськи, а вірні, що прийняли таїнство Хрещення, мають благодатну силу для такого життя.

Чому ця частина Служби називається Літургією вірних? Тому, що вірні були присутні на тій частині, де відбувалося перенесення чесних Дарів із жертovníка на престіл, перетворення Дарів, приготування віруючих до Причастя, саме Причастя, подяка за Причастя і відпуст. На цій частині Літургії не були присутні оголошені, тому вона отримала назву «Літургія вірних».

А хто ж такі оголошені?

Оголошеними називалися ті, які ще не прийняли Хрещення, а тільки до нього готувалися через усне «оголошення» (повчання); каянниками називалися люди із віруючих, які за тяжкі гріхи не допускалися до прийняття Святих Таїн (Євхаристії) та які перебували під заборону. На відміну од вірних, чи вже хрещених християн, оголошені не вважалися духовно відродженими членами Церкви. При всьому тому вони, безсумнівно, належали до Церкви (хоча і зовнішнім чином, за висловом святих отців, – перебували перед дверима Церкви), зараховувалися до християн, осіняли себе хресним знаменням, брали участь у перших частинах Літургії.

Оголошені, або катехумени, поділялися за звичай на кілька розрядів: два, іноді три, чотири і навіть на п'ять. Я дотримуюся думки середньовічних грецьких коментаторів Зонари, Вальсамона, Арістина і Матвія Властаря, які поділяють їх на два розряди. Арістин каже: «є два роди оголошених, одні – які щойно вступили, а інші – які стали більш досконалими, досить навчені істин віри». Те ж говорять Зонара і Вальсамон у тлумаченні 5-го правила Неокесарійського Собору і те ж повторює в тлумаченні цього правила Арістин. Посилаючись на тлумачення згаданих коментаторів, те саме говорить і Матвій Властар в Алфавітній Синтагмі. Отже, оголошені поділялися на два розряди. Коли якийнебудь язичник чи юдей заявляв про своє бажання вступити в число оголошених, то повинен був звернутися до якогось християнина з мирян або ж до диякона, який ручався за його добрий намір та привів його до пресвітера

чи єпископа. Єпископ чи пресвітер, переконавшись у його доброму намірі, читав належну молитву, осіяв хрестом і вводив у перший розряд оголошених, яким викладалися перші істини християнського вчення. Їм дозволялося приходити до церкви на Літургію та слухати читання Святого Письма, після Євангелія вони негайно повинні були виходити з храму. У першому розряді оголошені звичайно залишалися три роки (Апостольські постанови, VIII, 32), хоча цей час міг бути скорочений або продовжений відповідно до старанності. У тих випадках, коли катихіт бачив, що його учні досить ознайомлені з початковими відомостями із християнського вчення і що вони доброї поведінки, то дозволяв їм перейти у другий розряд оголошених. Там їм ширше викладалося християнське вчення й пояснювався з усіма подробицями Символ віри. Вони могли молитися з вірними і після Євангелія, схилити коліна, коли за них під час Літургії читалася молитва. Вони залишалися в церкві доти, доки диякон не звертався до них зі словами: «Оголошені, вийдіть», після чого вони виходили з храму. Тривалість їх перебування на цьому етапі також залежала від їх старанності та поведінки. Оголошеним першого і другого розрядів у церкві було відведено місце разом з каянниками другого ступеня, тобто у притворі перед місцем, яке призначене для хрещення, поблизу головного входу.

Чому частина Відправи називається «Літургія оголошених»? Тому, що при її здійсненні можуть бути присутні й оголошені, тобто ті, що готуються до Хрещення, а також і ті, що каються і відлучені за тяжкі гріхи від Причастя.

Коли ми вже знаємо про Літургію вірних, Літургію оголошених і хто такі оголошені, розберімося, чи потрібні нам *тепер* екстенії за оголошених.

На цю тематику дуже часто можна почути дискусії, не тільки між мирянами, але й між духовенством. Що стосується молитов за оголошених, то українська церковна традиція, на відміну від грецької практики, не наважується викинути їх із Богослужіння. Оголошення не відбуваються в Церкві, як у перші віки Християнства. Хрещення дорослих замінені хрещенням невідомих немовлят. Самих оголошених у Церкві не стало. Рідкісні винятки – якщо у якомусь місці земної кулі хтось готується прийняти Християнство із юдеїв, мусульман чи язичників, але цим навряд чи можна виправдати існування і до цього часу екстенії за оголошених повсюдно. Проте страх порушити традицію заважає зробити відповідні висновки. Невідомо, за кого молиться церковна громада, коли диякон виголошує: «Оголошені, помоліться Господеві...», щоб Господь помилував їх..., просвітив їх словом істини..., відкрив їм Євангеліє правди» і т. ін. Невідомо, кого ж диякон просить залишити молитовне зібрання, коли каже: «Оголошені, вийдіть...» і т. д. Оголошених немає, а екстенія звучить за тих, хто не присутній у церкві, та взагалі Церква навіть не має на меті оголошувати (навчати) перед тим як хрестити.

А тепер подивімося з іншого боку.

Головне, що збереження молитов «за оголошених» є нагадуванням нам не тільки про інститут оголошених, який у Західноримській та Східноримській імперії в основному зник у V–VI ст. через розповсюдження хрещення немовлят, а також нагадуванням про ступені покарання, покуту, що існували в Церкві. Проте у східних церк-

вах, крім грецьких, збережено на Божественній Літургії екстенії за оголошених аж до нашого часу. І для цього, мабуть, є якісь об'єктивні підстави, незважаючи на те, що Церква не догматизувала послідування Літургії. Єпископ Вісаріон у «Тлумаченні на Божественну Літургію» наводить три пояснення для здійснення цієї екстенії за Богослужінням:

1. Обов'язок любові до тих, хто трудиться на місіонерській та просвітницькій ниві.

2. Прояв любові до новонароджених, яких ще не хрещено.

3. Прояв турботи про тих хрещених людей, які не знають як слід православної віри.

Відомий літургіст Іван Дмитрієвський на питання про причину збереження в Літургії ек-

час, коли нерідко хрестять дорослих, питання про розділення оголошення і хрещення може обговорюватися. Але самочинно вводити подібну практику не треба – необхідно дочекатися церковних рішень із цього приводу.

Таке рішення могло бути прийняте на Помісному Соборі РПЦ 1917-18 рр. На передсоборних дискусіях частина єпископату і видні церковні вчені пропонували щодо цього вчинити так, як учинили греки. Проте більшовики не дали змоги провести Собор повністю, його було закрито, перш ніж вдалось обговорити всі животрепетні теми. І надалі це питання на розгляд Помісних Соборів Російської Православної Церкви не виносилося. З огляду ж на нинішнє організаційне розділення Українського Православ'я (УПЦ КП,

ній за оголошених писав: «Якщо не буває оголошених і під епитимією, які знаходяться в одному храмі або в одному місці, тоді можливо, що вони є в інших храмах і місцях; ось і тому обов'язок християнської любові зобов'язує нас молитися за них і взагалі робити все, що дала нам свята древність».

Інші ж діячі, не менш авторитетні, вважають ці докази натягнутими, а наявність молитви за оголошених пояснюють надмірним традиціоналізмом нашої Церкви. Вони ставлять за приклад Грецьку Православну Церкву, де в багатьох храмах уже давно не звучить ані «Оголошені, вийдіть», ані «Вірні, за оголошених помолімося...». Бо всіх у Греції хрестять немовлятами й оголошених немає там багато-багато століть.

А ось як говорить нам історик і каноніст протоієрей Владислав Ципілі: «Скасування інституту оголошених не є порушенням канонічної норми; з часу древньої Церкви, коли він існував, змінилася церковне життя. Оголошення, що передувало Хрещенню, було в стародавній Церкві, оскільки оголошеним подавалися тоді основи віри, з ними протягом довгого часу вивчали Святе Письмо. Але як можна розповісти про Біблію немовлятам, чин оголошення над якими, однак, все одно відбувається перед Хрещенням? Відколи стали хрестити майже виключно немовлят, відділяти чин оголошення від таїнства Хрещення втратило свою логіку. У наш

УПЦ КП, УАПЦ) його й не можна вирішити, бо це тільки поглибило б роз'єднання».

Підсумовуючи відповідь на це питання, мені здається, що молитви за оголошених повинні бути на Літургії.

По-перше, їх наявність не дає заспокоїтися тим, хто вважає, ніби з підготовкою до Хрещення у нас сьогодні все в порядку. Ці екстенії спонукають священнослужителів вводити катехізацію – проводити бесіди та готувати дорослих людей до Хрещення.

По-друге, в деяких, як-от у Луцькому Троїцькому, міських храмах є недільні школи (курси) для дорослих, кімнати духівників, і кожен нехрещений може прийти й підготуватися до Хрещення. Ця система підготовки чимось нагадує давню, яка поступово вводиться. Таких храмів рік від року стає все більше.

По-третє, нехай оголошених у розумінні древньої Церкви тепер немає, однак це не означає, що немає тих, які бажать охреститися, але з якихось причин ще не зібралися з духом, щоб переступити поріг храму. Чимало людей хитається, упереджені до Церкви, виховані радянською системою. Чимало є людей, яких ми, віруючі, відштовхнули від Християнства своїми негідними вчинками.

Хіба всі ці люди не потребують того, щоб про них помолитися? Може, саме це й слід робити під час молитов за оголошених.

ХУДОЖНЄ СЛОВО

А МИ Й НЕ ПОМІТИЛИ...

Із самісінького ранку у нас чудовий настрій, усе складається якнайкраще: ліфт гостинно розчинив двері, чекаючи на нашому поверсі, потрібна маршрутка доставила нас вчасно на роботу, слушно пропозицію на нараді взяли до уваги, навіть кава в обідню перерву була смачною як ніколи...

Дрібні та непомітні приємності створили гарний настрій і бадьорість. Ось так би завжди! Проте, як знаємо, так постійно не буває. Але благодатний ґрунт сьогоднішньої удачі за великим рахунком мав би не зациклюватися на побутових речах, а вилитись у щось

більше, навіть величне. Є ж у нас великі плани? Звичайно! А Господь саме сьогодні дав нам можливість для їх здійснення, наповнивши невмирущою снагою та удачею. А ми, можливо, цього й не відчували та не помітили. Ось так, зазвичай, розпорошуються наші потенційні можливості на створення чогось величозначного та яскравого у повсякденних сірих буднях. Навіть тоді, коли вони через вінець сповнюються дрібною фортуною.

Віталій КЛИМЧУК

СВЯЩЕНИЧИЙ ШЛЯХ

СОРОК ДВА РОКИ ДО МРІЇ

Протоіерею Володимирові Черенюку – 75

Вибрати справу життя до душі, здавалось би, не так і складно. Але якщо вести мову за протоіерея Володимира Черенюка, то саме в його особі сконцентровано перипетії суспільного часу, який впливав на здійснення потаємної мрії.

Народився він у простій селянській родині в селі Замлинне на Любомльщині. Мама Параскева Тимофіївна була глибоко побожною людиною і служила прикладом для сина. А він хлопчиком постійно ходив до храму. Мріяти про духовний сан було навіть боязко, бо звідусіль лунала атеїстична пропаганда. Тому-то «несучасного» юнака не дуже й хотіли бачити у комсомольських рядах, та й він не горів великим бажанням озброїтись червоним посвідченням помічника партії. Але це не завадило йому в рядах передової молоді підставити власне плече у будівництві Київської гідроелектростанції. Хоча і там свідомо уникав відверто знущальних розмов про «опіум для народу». Навіть на армійській службі у Ленінграді, якщо траплялась нагода піти у звільнення, обов'язково відвідував старовинні храми і віддавався молитві. Здобув кілька цивільних професій і приїхав до Луцька, ближче до рідних країв. Саме тут, прислужуючи у соборі Святої Трійці, зважився в 42 роки написати прохання про висвяту. То був нелегкий у духовному плані 1979 рік. Відразу ж отримав офіційне запрошення на зустріч у міськомком партії.

У вказаному кабінеті на нього чекав непоказний чиновник, налаштований на тривалу розмову. Почав розпитувати про життя, думки, погляди. Що спонукало до такого рішення – стати священиком? А чи знає він про відповідальність щодо роботи з людьми і чи готовий до спілкування з відповідними органами? Поділіться інфор-

мацією – поділимося гарним ставленням і до вас. Ви ж маєте автомобіль «Москвич», можете втрапити в немилість до інспекторів дорожнього руху, а ми і там маємо добрих приятелів, виручимо. Ну, то як?

Володимир Іванович аж вприв від такої уваги до себе, але знайшов відповідь: «Знаєте, я ж писав прохання не на сан священика, а лише на диякона...». Відповідальному працівникові аж заціпило. Виявляється, опрацьовував не того польоту птаху. Вибачився, потис руку і попрощався.

Насправді ж дияконом послужив лише два тижні, був висвячений на пресвітера й направлений у парафію Різдва Пресвятої Богородиці села Суськ Ківерецького благочиння. Там, звичайно ж, приймав сповіді. Але ділитися такою інформацією з кимсь навіть у голову не приходило. Потім о. Володимир служив настоятелем Борохівської церкви Апостола і євангеліста Йоана Богослова, і ось уже 32 роки – у храмі Святого Василя Великого села Хорлуки на Ківереччині. Священник не вистачало, доводилося служити на дві парафії, роботи не бракувало. Тим паче, що панотець як селянський син уміє тримати у вправних руках і косу, і молоток, і всіляке інше знаряддя. Не раз брався за щітку і фарбував дерев'яний храм, якому вже більше 120 літ, власноручно поправляв і закріплював на ньому хрести. Подаючи приклад громаді, постійно наводить лад на сільському кладовищі. Мешкаючи на околиці Луцька, до цього часу займається господарством, утримує корову на соковитих луках. У 75 літ не сидить склавши руки, а навпаки – подає приклад молодим своєю невтомною енергією. Четверо із п'яти

дітей пішли батьковими шляхами, стали на стезю служіння Богу. Протоіерею Володимир Черенюк був щиро здивований від міру редакції написати про нього. Цього священика прикрашає не тільки митра, а й скромність. Віряни не пригадають жодного конфліктного випадку із настоятелем, бо займається людиною своєю справою, служить вірою та правдою Господу і пастві. А те, що так довго йшов до втілення мрії – стати священиком, тільки на користь. Такі священики, як він, варті поваги у людей та благословення у Всевишнього.

Віталій КЛИМЧУК
Світлина автора

ІСТОРІЯ

ШЕВЧЕНКО-ІКОНОПИСЕЦЬ НА ВОЛИНІ

Досі не знайдено жодної ікони, намальованої Тарасом Шевченком, однак є чимало свідчень, що він одні образи написав, інші реставрував, зокрема у нашому краї.

1843 року при канцелярії київського, подільського й волинського генерал-губернатора було створено Тимчасову комісію для розгляду давніх актів. Основним її завданням було збирання, опрацювання і видання старих архівних документів, щоб виправдати русифікацію не-

ше Ковеля. В його історію яскраво вписана діяльність монастиря Святої Трійці, який заснували там князі Сангушки. Пізніше власником села став московський утікач князь Андрій Курбський, який дуже шанував цю давню святиню Поліського краю. Серед його прижиттєвих дарунків для обителі був і давній образ св. Миколая візантійської роботи. М. Іванишев, який разом із Шевченком у жовтні 1846 р. оглядав пам'ятні місця, пов'язані з ім'ям Курбського, писав: «У протоколі візитації з 20 лютого 1760 року знаходимо: образ святого Миколая стародавнього письма. Певні люди кажуть, що цей образ існує тут біля 200 літ і славиться чудесами, які, однак, ніде не записані».

Князя Андрія Курбського було поховано в храмі Святої Трійці Вербки. У недалекому Секуні знайшли вічний спочинок управителі князевого маєтку Михайло та Іван Колимети. Саме ці місця бажав оглянути Микола Дмитрович Іванишев, і не тільки як член археографічної комісії, а насамперед як автор майбутньої великої монографії про князя-втікача з Москви, який отримав притулок на Волині. А змалювати їх мав художник Тарас Шевченко. Наприкінці другої декади жовтня 1846 р. вони й зустрілись у Вербці, щоб оглянути пам'ятні місця та виконати замальовку і креслення колишнього монастирського храму Св. Трійці. Замальовку – без зазначення авторства – знаходимо в праці М. Іванишева «Життя князя Андрія Михайловича Курбського в Литві й на Волині» (див. на цій сторінці).

Тарас Шевченко не міг не звернути уваги і на давній образ Миколая Чудотворця в парафіяльному храмі. У дослідженні Юрія Перхоровича читаємо: «З Луцька Шевченко поїхав до Ковеля, де в тому часі знаходився професор Іванишев з дорученням генерал-губернатора Бібікова віднайти могили московського втікача князя Курбського та зібрати відомості про нього та його управителів Михайла й Івана Колиметів. До помочі йому, немає сумніву, приїхав Шевченко, який зарисовував церкву в селі Вербка, де Курбський був похований, склепіння, в якому знайдено труну, та накреслив план церкви. Рисунком і два креслення збереглися, хоч совєтські вчені заперечують їх приналежність Шевченкові. У Вербці Шевченко ще відновив у церкві руки на образі св. Миколая, на якому фарба від часу стерлась». Саме найближче оточення на-

шого поета-художника в селі Вербка – ієромонах Елевферій (Віртминський) та дяк Костянтин Станкевич могли звернутись до Тараса з проханням зробити цю своєрідну реставрацію.

Із Вербки шлях Т. Шевченка і М. Іванишева проліг до села Секунь. У 1572 – 1588 рр. Михайло Колимета побудував тут дерев'яну церкву Архистратига Михаїла. У храмі прибули виявили ряд ікон візантійської роботи, серед яких виділявся образ Божої Матері. Усі вони були приве-

їнські прикраси – корали. «Народна пам'ять, – писав О. Волинець, – зберегла, що це був пан у чорному плащі і чорному капелюсі та говорив народною мовою.

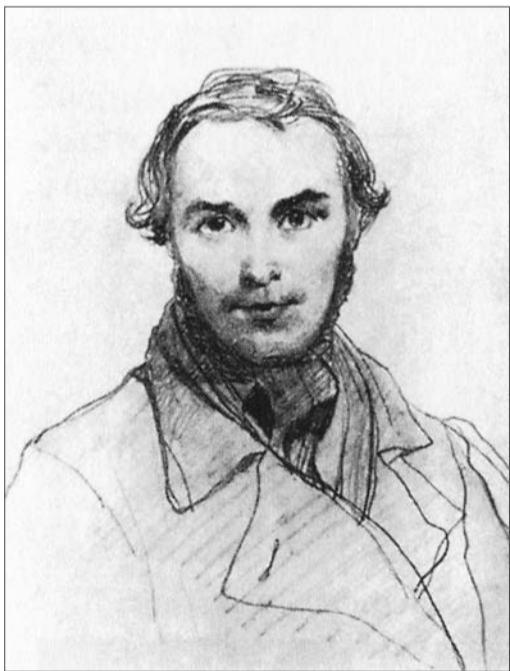
Владика Никанор (Абрамович), будучи благочинним другої округи Ковельського повіту в 1934–1942 рр., під час своєї першої візитації до Свято-Михайлівського храму в Секуні у документах парафії знайшов книгу «Опись церковного имущества», заведену ще 1806 року.

В примітці напроти запису «Образ Божої Матері за Престолом» стояла нотатка: «В 1846 году образ сей рестаурирован проезжим живописцем Тарасием Шевченком». Отож, як засвідчили документи, історичні джерела і народні перекази, за престольна ікона Божої Матері в Секуні була другим образом, до якого торкнувся мистецькою рукою Тарас Шевченко під час перебування на Ковельському Поліссі.

Про ще одну ікону Діви Марії з давньої каплиці села Туричани Володимирського повіту знаходимо дані в праці Юрія Перхоровича. Вона стояла неподалік маєтку Крижановських. До 1864 р. власником маєтку і римо-католицької каплиці був один з активних учасників польського повстання граф Серановський. Маєток конфіскувала царська влада до казни, а капличку передали православній громаді. З відновленням державності Польщі його спадкоємця Альфреда-Тадеуша Крижановського було призначено «комісаром східних земель». 1923 р. римо-католики хотіли забрати капличку в православних, але комісар тому супротивився, підтвердив право православних на цю святиню і під час передачі зазначив, що надвітарна ікона, яку малював Тарас Шевченко, була в колекції його батька Альфреда Крижановського і той передав її до каплиці.

Належність цієї ікони до мистецької спадщини Т. Шевченка стверджував і редактор «Рочнік Волинський», депутат сейму Якуб Гофман, який у 20-х р. неодноразово бував у Туричанах, оглядав давню муровану капличку й ікони в ній. Криваві події Другої світової війни та післявоєнні акти свадлізму червоних затерли сліди від давньої святині – каплички та Шевченкової ікони Богоматері в ній.

Володимир РОЖКО,
викладач Волинської православної
богословської академії

давно окупованої Правобережної України. Однак комісія з тимчасової перетворилась на постійну й опинилася в руках людей, відданих наци. Зібрані нею безцінні духовні скарби лягли в основу Київського центрального архіву давніх актів. Вона опублікувала цілу низку важливих документів з історії України XIV – XVIII ст. Співробітником комісії як художник, збирач фольклорних та етнографічних матеріалів був Т. Шевченко. Восени 1846-го він отримав наказ генерал-губернатора Д. Бібікова виїхати в наукову подорож до Київської, Подільської та Волинської губерній, щоб замальовати Почаївську Лавру, гідні уваги кургани й урочища, записати народні легенди, перекази, оповідання, пісні, а потому скласти звіт.

На Волинь Т. Шевченко вирушив з Кам'янця-Подільського 3 жовтня. Його праця в Почаєві добре відома, та цілий півтора століття тривають дискусії, чи перебував Тарас Григорович на Ковельському Поліссі – у селах Вербка і Секунь. Виявлені документальні та історичні джерела дозволяють нам відкрити нову сторінку волинської шевченкіани.

Село Вербка розташоване за 4 км північні-

зени московськими втікачами.

Настоятелем храму був на той час молодий священик Ілля Мусієвич, дияконом – Григорій Антонович. Вони й зустрічали гостей та допомагали ознайомитися з храмом. Можливо, вони й звернули увагу Шевченка на потемнілий образ Богоматері візантійської роботи і попросили відновити ікону.

З часом давній храм Св. Михаїла в Секуні опинився в аварійному стані, 1868 р. побудовано новий, до нього перенесли й ікону Богоматері, яку реставрував Тарас. Тут її в 1932 р. знайшов відомий учений-історик О. Волинець і виявив, що ікона Богоматері є давньої візантійської роботи, але її відновив художник, який додав укра-

НЕКРОЛОГ

В оселі потойбічні

17 вересня відійшов у вічність клірик собору Великомученика Юрія Переможця у Володимирі протоієрей Микола Табуринський. Смерть застала душпастиря зненацька під час прощі на Святу Землю. Останнє, що почули від нього, коли він зійшов на Гору спокус біля Єрихона (Палестина), були слова: «Яка тут Божа благодать!». Місцеві ченці-очевидці стверджували, що такого випадку в цих краях ще не було.

Народився о. Микола 8 вересня 1956 р. в Нововолинську у сім'ї шахтаря. 1975 р. закінчив Нововолинське професійно-технічне училище № 1 за спеціальністю «електрослюсар підземних робіт». Після служби в армії працював на об'єднанні «Оснастка». Одружився, народилося двоє дітей. 1998 р. закінчив Волинську духовну семінарію і 24 липня митрополит Луцький і Волинський Яків (Панчук) висвятив його у сан диякона. Служив у храмі Покрови Пресвятої Богородиці Нововолин-

ська. З 10 жовтня 1999 р. – священник, а 24 листопада зарахований до кліру Свято-Юр'ївського храму Володимира.

1 жовтня у володимирському соборі Великомученика Юрія Переможця відбулися заупокійне та погребальне Богослужіння. Святу Літургію очолив єпископ Володимир-Волинський Матфей, а чин похорону – митрополит Луцький і Волинський Михаїл. Із владиками співслужили: володимирський районний декан протоієрей Євген Шевчук, володимирський міський декан протоієрей Володимир Пилипець, нововолинський декан протоієрей Стефан Фультес та інші священнослужителі.

Поховали тіло душпастиря біля Юр'ївського собору.

Керуючий єпархією, духовна консисторія висловлюють співчуття рідним, близьким, співслужителям і духовним дітям новоспочилого та просять молитися за нього.

ОФІЦІЙНО

Ірину Устимчук звільнено від обов'язків регента церковного хору парафії Вознесення Господнього в с. Козлиничі Маневицького деканату з 25 серпня 2012 р. (указ № 61/а від 23 серпня 2012 р.).

Із протоієрея **Володимира Дрозда** знято сувору догану у зв'язку з покаанням і виправленням (указ № 63 від 24 вересня 2012 р.).

Протоієрея **Сергія Кушніра** зараховано в клір парафії Архістратига Михаїла с. Дачне Ківерецького дек. (указ № 64 від 25 вересня 2012 р.).

Священника **Андрія Нижника** звільнено від обов'язків настоятеля парафії Архістратига Михаїла в с. Кругель Ковельського райдек. (указ № 65 від 25 вересня 2012 р.).

Священника **Ярослава Черенюка** зараховано в клір парафії Воздвиження хреста Господнього в Луцьку (указ № 66 від 2 жовтня 2012 р.).

Священника **Андрія Мовчанюка** звільнено від обов'язків настоятеля каплиці Великомученика і цілителя Пантелеймона у Волинському онкологічному диспансері, а священника **Сергія Медведєва** призначено на цю посаду (укази № 67, 68 від 2 жовтня 2012 р.).

ва в с. Старостав Горохівського дек., 10 листопада – 30 років;

священнику **Іванові Затурському**, настоятелю парафії Воздвиження хреста Господнього в с. Покаців Ківерецького дек., 11 листопада – 5 років священничого служіння;

священнику **Михайлові Стрільчуку**, настоятелю парафії Успіння Пресвятої Богородиці в с. Буркачі Горохівського дек., 26 листопада – 35 років;

протоієрею **Борисові Григлевичу**, настоятелю парафії Преображення Господнього в Луцьку, 30 листопада – 15 років священничого служіння.

Щиро вітаємо! Божого благословіння, міцного духовного й тілесного здоров'я та всіляких гараздів!

ВІТАННЯ

Ювілеї

Храмам Апостола і євангеліста Йоана Богослова Іваничівського деканату: в с. Старосілля – 20, а в с. **Завидів** – 65 років від освяти місця під будівництво;

собору Покрови Пресвятої Богородиці в Ківерцях – 15 років від освяти місця під будівництво;

храму Покрови Пресвятої Богородиці в с. Зелене Ковельського райдек. – 20 років від освяти місця під будівництво;

храму Преподобної Параскеви Сербської в с. Затурці Локачинського дек. – 90 років від освяти;

храмам Казанської ікони Божої Матері: в Іваничах – 15, у с. **Баківці** Луцького райдек. – 10, а в с. **Бубнів** Володимирського райдек. – 20 років від освяти;

храмам Великомученика Дмитрія Солунського: у с. Знамирівка Цуманського дек. – 10, а в с. **Носовичі** Ківерецького дек. та **Древені** Іваничівського дек. – 20 років від освяти місця під будівництво;

храму Мучениці Параскеви-П'ятниці в с. Чаруків Луцького райдек. – 20 років від освяти;

храму Безсрібників і чудотворців Космій Даміана в с. Холоневичі Цуманського дек. – 15 років від освяти;

храмам Архістратига Михаїла: в Нововолинську й с. Одеради Луцького райдек. – 10, у с. **Когильне** Володимирського дек. – 15, у с. **Павловичі** Локачинського дек. та **Омельно** Ківерецького дек. – 20, а в с. **Кисилин** Локачинського дек. – 345 років від освяти;

протоієрею **Віталієві Антонюку**, настоятелю парафії Собору Пресвятої Богородиці в с. Забороль Луцького райдек., 4 жовтня – 20 років священничого служіння;

протоієрею **Михайлові Морозу**, настоятелю парафії Апостола і євангеліста Йоана Богослова в с. Старосілля Іваничівського дек., 10 жовтня – 55 років;

протоієрею **Романові Яніву**, настоятелю парафії Святителя Миколая Чудотворця в Горохові, 11 жовтня – 20 років священничого служіння;

протоієрею **Володимирові Черенюку**, настоятелю парафії Святителя Василя Великого в с. Хорлуپی Ківерецького дек., 13 жовтня – 75 років;

священнику **Вікторові Ферелетичу**, настоятелю парафії Святої Трійці в Любомулі, 13 жовтня – 10 років священничого служіння;

священнику **Анатолієві Устимчуку**, настоятелю парафії Вознесення Господнього в с. Козлиничі Маневицького дек., 13 жовтня – 5 років священничого служіння;

протоієрею **Василеві Луню**, настоятелю парафії Воздвиження хреста Господнього в с. Вільхівка Горохівського дек., 15 жовтня – 50 років;

священнику **Віталієві Савіну**, настоятелю парафії Великомученика Дмитрія Солунського в с. Древені Іваничівського дек., 16 жовтня – 10 років священничого служіння, а 16 листопада – 30 років;

протоієрею **Павлові Шевчуку**, настоятелю парафії Архістратига Михаїла в с. Линів Локачинського дек., 18 жовтня – 20 років священничого служіння;

протоієрею **Миколі Гінайлу**, настоятелю парафії Покрови Пресвятої Богородиці в с. П'ятидні Володимирського райдек., 25 жовтня – 55 років;

протоієрею **Андрієві Мельничуку**, настоятелю парафії Казанської ікони Божої Матері в Іваничах, 25 жовтня – 20 років священничого служіння;

протоієрею **Віталієві Голян**, настоятелю парафії Воздвиження хреста Господнього в Нововолинську, 27 жовтня – 10 років священничого служіння;

священнику **Тарасові Ханасу**, настоятелю парафії Архістратига Михаїла в с. Рудня Рожанського дек., 8 листопада – 5 років священничого служіння;

священнику **Валерієві Братуню**, настоятелю парафії Апостола і євангеліста Йоана Богосло-

Слухайте самі, радьте іншим!

Щонеділі о 7.30 – православна передача «Благо» на радіостанції «Сім'я і дім» (102,4 МГц).

Автор і ведучий протоієрей Віктор Пушко пропонує розповіді про свята й тлумачення

чення недільних євангельських читань (рубрика «Слово душпастиря»), спілкування зі священнослужителями та мирянами на актуальні теми («Варто дослухатись»), про християнську художню літературу («Помічне читання»), а також церковні вісті, анонси тощо.

ПАЛОМНИЦТВА

17 жовтня – до Почаєва на поклоніння плащаниці Пресвятої Богородиці. Зголошуватися до 16 жовтня. Виїзд о 6.30. Повернення – 23.00. Вартість поїздки 80 грн.

28 жовтня – до святинь Львова. Зголошуватися до 27 жовтня. Виїзд о 6.30. Повернення – о 23.00. Вартість поїздки 170 грн.

У першій половині листопада – до святинь Грузії: Тбілісі – Мцхета – Сігнахі – Бодбе – Телаві – Ахалціхе – Боржомі. Зголошуватися не пізніше ніж за три тижні.

4 листопада – до святинь Володимира: собор і монастир Різдва Христового – Юр'ївська церква – Василівська церква – Успенський собор – Зимнівський монастир. Зголошуватися до 3 листо-

пада. Виїзд о 7.00. Повернення – о 19.00. Вартість поїздки 70 грн.

10 листопада – до почаївських святинь: Лавра – монастир Святого Духа (колишній лаврський скит) – монаше кладовище – джерело Праведної Анни. Зголошуватися до 9 листопада. Виїзд о 6.30. Повернення – о 19.00. Вартість поїздки 80 грн.

17 листопада – до святинь Києва: Печерська лавра – Феодосіївський, Введенський, Видубицький, Іонівський, Михайлівський Золотоверхий монастирі – Андріївська церква – Володимирський собор (Патріарша Служба). Зголошуватися до 15 листопада. Виїзд 16 листопада о 23.30. Повернення – 17 листопада о 23.30. Вартість поїздки 250 грн.

У другій половині листопада – до Святої Землі (проща «Дорогою Ісуса Христа» проводиться з благословіння Патріарха Філарета): Хайфа – долина Армагеддон – Назарет – Кана Галілейська – гора Фавор – біблійна Галілея – Ярденіт – гора Сіон – Ейн-Карем – Віфлеєм – Єрусалим – Віфанія – Юдейська пустеля – Єрихон – Мертве море – Лідда – Кумран. Зголошуватися не пізніше ніж за три тижні.

Виїзд на всі прощі – від Свято-Троїцького собору в Луцьку. Докладніша інформація та реєстрація – у паломницькому центрі єпархії «Осанна» (керівник Лариса Савчук) за тел. (0332) 71-83-77, (050) 812-09-79.

Шановні читачі, дорогі брати і сестри! Не використовуйте наш часопис у господарських цілях. Якщо газета Вам уже не потрібна – передайте її ближнім або в бібліотеку

Свідоцтво про державну реєстрацію: ВЛ № 219 від 03.08.2004 р.

Засновник і видавець – Управління Волинської єпархії Української Православної Церкви Київського Патріархату (Волинська духовна консисторія)

Друк – ПрАТ «Волинська обласна друкарня»
Луцьк, просп. Волі, 27. Тел. (0332) 24-25-07. Зам. 4870. Наклад 3500 пр.
Передплатний індекс 91241

Редакція

Андрій ГНАТЮК (головний редактор), Віталій КЛИМЧУК (відповідальний секретар), Віктор ГРЕБЕНЮК (літературний редактор і коректор), протоієрей Віталій СОБКО, Валерія ЛЕСЮК, Олександр БІЛЬЧУК (верстка, «НІЦІАЛ»).

При використанні матеріалів часопису для публікації в інших ЗМІ посилання на нього обов'язкове. Редакція не завжди поділяє позиції авторів, які несуть відповідальність за достовірність поданої інформації, та залишає за собою право редагувати матеріали або не друкувати їх зовсім. Рукописи не рецензуються і не повертаються, листування з читачами – тільки на сторінках газети.

ДОВІДНИК ВОЛИНСЬКОЇ ДУХОВНОЇ КОНСИСТОРІЇ

43025 Луцьк, Градний узвіз, 1. Volynkonsystoriia@ukr.net.
Час роботи: понеділок–п'ятниця (крім святкових днів), 10.00–16.00. Обідня перерва: 13.00–14.00

Керуючий єпархією

Митрополит Луцький і Волинський МИХАІЛ.
Тел./факс (0332) 72-44-64

Канцелярія

Канцлер – протоієрей Микола ЦАП. Тел. (0332) 72-53-63
Віце-канцлер – протоієрей Олександр БЕЗКОРОВАЙНИЙ.
Моб. (050) 956-70-00
Секретар Галина МЕЛЬНИК. Тел./факс (0332) 72-44-64

Інформаційно-видавничий центр

Тел. (0332) 72-21-82
Голова центру – протоієрей Віталій СОБКО.
Моб. (050) 661-56-68
Інформаційна служба (збір та опрацювання даних про діяльність єпархії) – info@sluzhba@ukr.net
Прес-служба (співпраця зі ЗМІ) – pres-sluzhba@ukr.net

Сайт Pravoslavia.volyn.ua – info@pravoslavia.volyn.ua
Газета «Волинські єпархіяльні відомості» – vuyev@ukr.net
Телестудія «Собор» – головний редактор Андрій ГНАТЮК
Радіостудія «Благо» – головний редактор протоієрей Віктор ПУШКО.
Тел. (095) 126-40-77. Bldho@ukr.net
Видавничий відділ «Ключі» – завідувач Дмитро ГОЛОВЕНКО.
Моб. (050) 339-73-66, (067) 570-57-97. Kljuchi@ukr.net

Капеланська служба

Старший капелан – протоієрей Олександр БЕЗКОРОВАЙНИЙ
Інспектор з питань місії діяльності – протоієрей Юрій БЛИЗНЮК. Тел. (0332) 20-00-25, моб. (095) 538-05-87

Паломницький центр «Осанна»

Керівник Лариса САВЧУК. Тел. (0332) 71-83-77, моб. (050) 812-09-79

Відділ організації благодійності та соціального служіння
Завідувач Валерія ЛЕСЮК. Моб. (095) 037-67-00.
Social-sluzhba@ukr.net